

De G5-regeling om het lerarentekort te bestrijden pakt ongunstig uit voor scholen aan de randen van de Randstad. Ook een regeling als de arbeidsmarkttoelage voor scholen met de grootste leerachterstanden helpt (v)so-scholen niet om hun lerarenbestand op peil te houden. Bestuurder Renate van Dijk van Stichting Verderwijs in Zeist luidt de noodklok.

Tekst
Susan de Boer

www.verderwijs.nl

Lerarentekort in het (v)so zal leiden tot meer thuiszitters

Stichting Verderwijs in Zeist bestaat uit een school voor speciaal onderwijs en een school voor voortgezet speciaal onderwijs, en twee onderwijszorglocaties voor leerlingen voor wie zorg op de eerste plaats komt. In totaal biedt Verderwijs onderwijs en zorg aan 350 leerlingen met psychiatrische stoornissen en gedragsproblematiek. De scholen hebben een regiofunctie.

De leerlingen komen uit 25 verschillende gemeenten en de stichting participeert in tien tot vijftien samenwerkingsverbanden. Het vso biedt als uitstroomprofiel alleen Arbeidsmatige dagbesteding, Arbeidsmarktgericht en Entree MBO 1 opleiding. De leerkrachten zijn bevoegd voor zowel het so als het vso, en werken op de locatie waar zij het best tot hun recht komen. 'We zetten sterk in op een professionele cultuur in de scholen,' zegt Renate van Dijk, bestuurder-directeur van Verderwijs. 'Hier werken gemotiveerde en ambitieuze professionals.

Met een goed personeelsbestand kun je ook met deze moeilijke doelgroep veel bereiken.'

Flexibele schil

Zoals op veel scholen in Nederland kampt ook Verderwijs met een tekort in de formatie. 'Er wordt nu 3,6 fte aan leerkrachtvacatures ingevuld via detacheringbureaus', zegt Van

voor.' Verderwijs werkt, zoals veel besturen, met een flexibele schil: leerkrachten die kunnen inspringen bij verzuim. 'Op onze scholen is het heel belangrijk dat veiligheid en continuïteit gewaarborgd blijft, je kunt niet zomaar iedereen inzetten. Daarom werven we bovenformatief leerkrachten. Tot voor kort lukte dat ook wel. Maar in februari 2021

kreeg een leerkracht een andere baan, en de flexibele schil was al ingezet. Toen hebben we een detacheringbureau in de arm genomen en we hebben sindsdien steeds detachering in moeten zetten. Terwijl je eigenlijk wil dat zoveel mogelijk geld naar de leerling gaat.'

'Meer geld inzetten voor werving en begeleiding gaat ten koste van het onderwijsaanbod'

Extra budget

Bij het voeren van goed personeelsbeleid wordt Verderwijs gehinderd door landelijke regelgeving, merkt Van Dijk. 'Van 2020 tot 2024 trekt het ministerie van Onderwijs jaarlijks 21 miljoen euro extra uit

Dijk. 'We hebben daardoor net geen gaten in de roostering. Eigenlijk zouden we 7 fte willen invullen. Omdat een detacheringbureau twee keer zo duur is als eigen personeel, hebben we daar geen geld

voor de aanpak van het lerarentekort in de vijf grote steden: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Almere. Daar is de nood ook zeer hoog, dat weten we allemaal. Maar (v)so-scholen in gemeenten in de buurt van die steden hebben dezelfde belasting. In het speciaal onderwijs werken we met een kwetsbare groep leerlingen die complex gedrag vertoont. Als dit werk je ligt, dan schenkt het enorm veel voldoening. Maar het vraagt veel inspanning om leerkrachten te vinden en te begeleiden. Scholen voor (v)so in de grote steden krijgen extra budget om leerkrachten te werven en te behouden, maar onze scholen vallen daarbuiten.' Deze problematiek is niet uniek voor Verderwijs. 'We horen dezelfde geluiden uit meer landelijke gebieden. De problematiek is wel sterker in het westen.' Daar komt bij dat de meeste leerlingen van de vso-vestiging van Verderwijs uit de stad Utrecht komen. 'We bedienen dus óók leerlingen uit de G5. Die zouden wel naar een school in Utrecht kunnen, maar dat is nou net de kracht van

het speciaal onderwijs: we hebben met elkaar verschillende schoolculturen gecreëerd. Zo kunnen we maatwerk leveren.'

Scholen proberen om, naast de reguliere instroom via de pabo's, ook zij-instromers op te leiden of bij te scholen. Het budget dat daarvoor nodig is moet Verderwijs uit de eigen begroting betalen. 'Dat maakt zij-instroom voor ons duurder dan voor G5-scholen. Meer geld inzetten voor werving en begeleiding gaat ten koste van het onderwijsaanbod en dat betekent verlies van kwaliteit.' Er is zelfs kans op uitstroom: 'Leerkrachten en schoolleiders krijgen continu aanbiedingen bij andere scholen. Onze leerkrachten zijn geliefd, ze hebben een mooie achtergrond en goede werkervaring. Op alle scholen wordt steeds meer passend onderwijs aangeboden. Mensen werken hier graag en gaan niet zomaar weg, maar als ze toch al aan het nadenken zijn over een overstap, dan is er nu wel een risico dat ze dat eerder doen dan ze misschien van plan waren.' Daar-

naast is het Nationaal Plan Onderwijs uitgebreid met een arbeidsmarkttoelage in de schooljaren 21-22 en 22-23. Ongeveer vijftien procent van de scholen met grote risico's op leerachterstanden die zijn ontstaan in de corona-periode kan gebruik maken van deze toelage. 'Die gelden worden verdeeld op basis van de cumi-regeling. Via deze regeling kunnen (v)so scholen extra personele bekostiging krijgen voor leerlingen die tot een culturele minderheid behoren, om onderwijsachterstanden te bestrijden. Alleen de manier waarop daarmee achterstanden bepaald worden in het (v)so, is niet uit te leggen aan de scholen en het personeel. Dat leerkrachten die in Utrecht werken een salarisverhoging krijgen, en wij niet, is zuur voor onze leerkrachten. Het ministerie van OCW belooft al tijdens naar een alternatief te kijken.'

Pabo's en zij-instroom

Naast meer geld pleit Van Dijk voor een betere voorbereiding van pabostudenten op een loopbaan in het (v)so. 'Vroeger was een stage in het (v)so verplicht. Dan leren studenten het veld kennen, en het is een manier om goede leerkrachten te vinden. Nu weten pabo-studenten niet altijd dat ze ook welkom zijn op het (v)so. Daarnaast zou het makkelijker moeten zijn om leraren met een andere bevoegdheid in te zetten op onze scholen zonder dat ze een pabo-traject moeten volgen. Er is dekkend aanbod van so en vso nodig. Die doelgroep is klein, maar we moeten er niet te licht over denken. Als het aanbod verschaalt, hebben we veel thuiszitters. Gelukkig zie ik wel steeds meer aandacht hiervoor, maar de doelgroep moet echter beter worden neergezet. Anders lossen we het lerarentekort op onze scholen niet op.' 🌈